

Wegens succes geprolongeerd:

VRIJMARKT/KONINGINNEDAG BORREL

datum:vrijdag 30 april

lokatie:het Rozenpleintje

aanvang:16.00 uur

Tevens bestaat er de gelegenheid voor

het ruilen van planten en

het maken van muziek.

DE RAADSHEER

JAARGANG XV, april 1993

REDAKTIE RAADSHEER

Dieneke Biemans-van Bennekom, secretariaat

Fagelstraat 25 174568

Mieke Koopman

Johan de Wittstraat 31 177524

Maarten Mentzel

Johan de Wittstraat 38 172570

Matthia Tacken

Johan de Wittstraat 57 154756

Arnoud v.d. Vorst

Warmonderweg 25 173847

ILLUSTRATIES

Voorplaat omslag: Judith Tasseron

Arnoud van der Vorst

Verantwoordelijkheid:

De redaktie is voor haar beleid achteraf verantwoording schuldig aan het bestuur van de vereniging.

Gesigneerde artikelen komen voor rekening van de auteur. Ingezonden stukken kunnen worden ingekort.

De Raadsheer verschijnt vier maal per jaar.

Oplage : 335 exemplaren
Redaktie-adres : Fagelstraat 25
Copyright : Aan de redaktie
Postgiro : 4193645 Vereniging
Raadsherenbuurt
te Leiden

enkele deuren in de Vlikobak verdwijnen.

Terwijl er in de buurt aardig wat mensen zijn, die hun huis voor een deel in de oorspronkelijke staat willen houden.

We denken bijvoorbeeld aan de volgende materialen: deur- en raambeslag, glas in lood, tegels, dakpannen, schuif- en andere deuren.

Als u bruikbare materialen over heeft, die u even kunt laten staan, zet dan een advertentie in "de Raadsheer".

En heeft u suggesties voor een ruimte, of heeft u andere ideeën dan graag een telefoontje naar Rob Grootenhuis tel. 15 47 69.

Donateurs

Van de donateurs, die het op prijs stellen om "de Raadsheer" te ontvangen vragen wij een vergoeding van f 10, = per jaar. We vertrouwen erop dat u begrip heeft voor deze regeling.

Het Bestuur

VAN HET BESTUUR

Ouderenmiddag

Voor de oudere buurtbewoners (55-plussers) wordt er op 15 mei in het Koetshuis in de Leidse Hout een middag georganiseerd, waarop Frits van der Sluis, van de afdeling natuur- en milieu-educatie van de gemeente Leiden het een en ander zal vertellen over de geschiedenis van de Leidse Hout en haar relatie tot de omgeving. Hij zal daarbij (prachtige) kleurendia's vertonen.

Verder zal er ruimschoots gelegenheid zijn met elkaar te praten over buurt- en andere zaken.

Nadere aankondiging volgt. Dan kunt u zich ook opgeven voor vervoer per auto naar het koetshuis.

Afhankelijk van het aantal deelnemers zal er voor andere belangstellenden wellicht ook een mogelijkheid zijn de middag bij te wonen. Neemt u hiervoor contact op met Rob Grootenhuis.

De introductiebrief voor nieuwe buurtbewoners is herschreven. Deze geeft een overzicht van de activiteiten van de buurtvereniging. De brief wordt zo veel mogelijk bij nieuwe bewoners in de bus gedaan. Heeft u hem niet gekregen, dan kunt u een exemplaar verkrijgen bij: Joke van der Meer, V. Oldenbarneveltstraat 41.

Oorspronkelijke bouwmaterialen

In het bestuur is er over gesproken de mogelijkheid te onderzoeken om ergens een depot in te richten voor nog bruikbare, originele bouwmaterialen van de huizen in onze buurt.

Het gaat velen van ons aan het hart elke keer aan te moeten zien, dat, als er ergens nieuwe bewoners komen, bij de gebruikelijke verbouwing weer

REDACTIONEEL

Nu ik dit stukje schrijf zal het nog een week of vier duren voordat het arpilnummer van de Raadsheer bij u in de brievenbus valt. U zult zien dat de lay-out van dit nummer wat anders is dan voorheen. We hebben getracht de Raadsheer er nog iets beter verzorgd uit te laten zien. Voorop is nu ook de jaargang vermeld. De artikelen hebben een meer in het oog springende kop gekregen en de alinea verdeling is beter zichtbaar, althans dat hopen we. Mocht u als lezer meer suggesties of andere ideeën hierover hebben, dan horen we dat graag. Elke keer zijn we benieuwd naar de inhoud van een nieuw nummer en vragen we ons af of we wel genoeg kopij hebben. Ik geloof dat ik niet overdrijf als ik zeg dat het weer een goed nummer is geworden. In deze voorjaars-aflevering, die verschijnt als de vogeltjes in onze tuinen weer goed te horen zijn, kunt u een stukje lezen over zanglijsters. Helaas worden ze bedreigd.

Al langer in de map lag de brief van Marjan Bults die nu als ingezonden stuk geplaatst is. Bedankt schrijfster voor dit opstekertje voor de redactie. Voor de liefhebbers is er een nieuwe aflevering van het meeslepende verslag van de reis naar Siberië. En als er geen vertraging optreedt vindt u in dit nummer ook het relaas van een bijzondere treinreis naar Moskou. Verder kunt u lezen over de "Krullebaar", het nieuwe kinderdagverblijf. Twee auteurs schenken opnieuw aandacht aan de overlast van het vliegverkeer boven onze wijk en voor een oppas verwijs ik u naar de rubriek gemengd nieuws, achterin de krant. Het Bestuur drukt ons op het hart toch vooral deel te nemen aan de buurtactiviteiten die voor koninginnedag georganiseerd worden. Lees de aankondiging daarvan en waag het eens die feestelijke dag elders door te brengen. Rest mij nog een woord van dank aan de bezorgers (m/v): zonder hun inspanning zou de redactie voor niets gewerkt hebben.

Ik wens u veel leesplezier en mocht dit nummer (of het voorjaar) u de schrijfkriebels bezorgen, aarzel dan niet, zodat het zomernummer een extra dikke aflevering gaat worden.

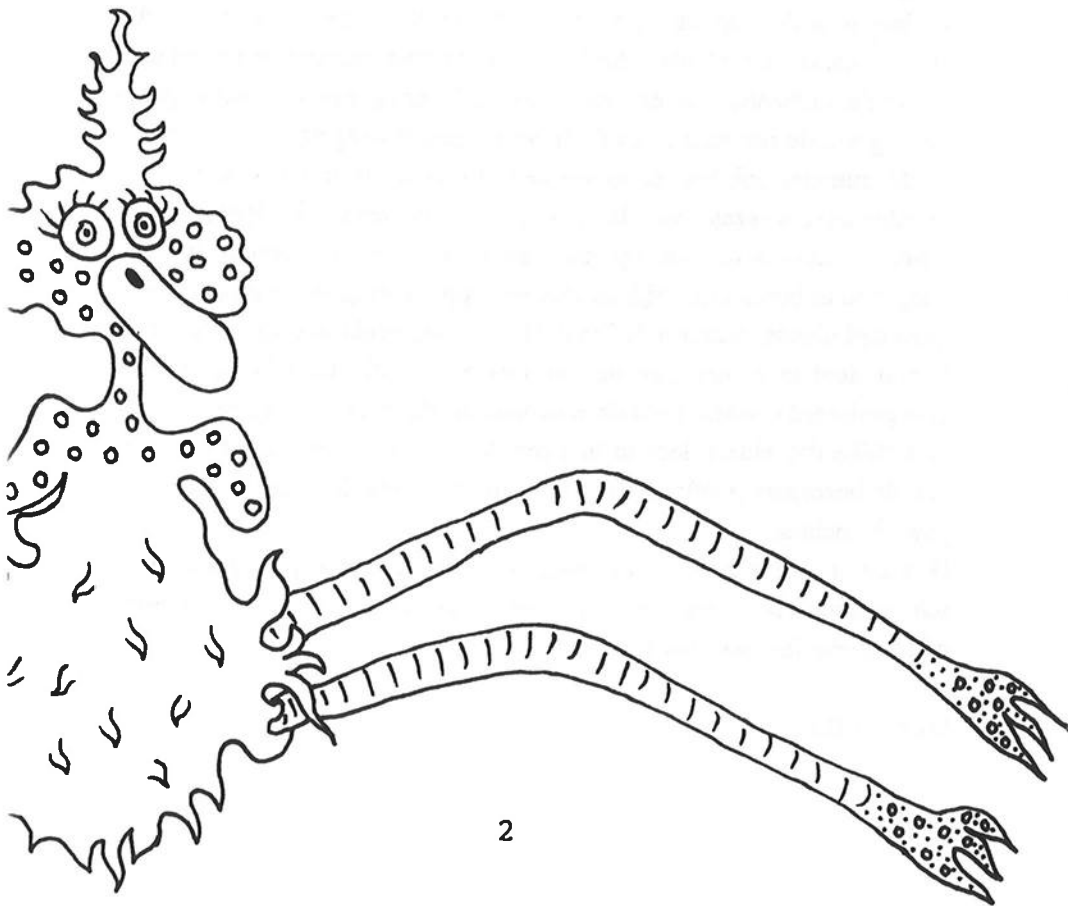
Dieneke Biemans

UITBREIDING VAN DE KINDEROPVANG IN ONZE BUURT!

Sinds enige tijd is de mogelijkheid voor kinderopvang in onze buurt aanzienlijk uitgebreid, want naast 't Vogelnest" aan de Nachtegaallaan is inmiddels "de Krullevaar" aan de Anthonie Duyklaan door nieuwe bewonertjes in gebruik genomen.

Al tweeënhalf jaar geleden verzocht de gemeente Leiden het bestuur van 't Vogelnest of wij bereid waren een nieuw op te richten kinderdagverblijf, dat uiteindelijk in de Raadsherenbuurt gehuisvest zou worden, onder onze hoede te nemen, ook al zou het verwezenlijken van de nieuwe behuizing nog even duren.

Na omzwervingen op twee tijdelijke adressen in de Kooi en in het centrum zijn wij blij, dat wij nu beide "pootjes" van onze organisatie, 't Vogelnest en de Krullevaar, dicht bij huis hebben.

14 maart 1993

Thijs Hidde Hofman

zoon van Frank en Jolanda

Hofman-Hulsink

broertje van Pim en Bauke

Verhuisd

Hans Rohlof en Ans van Tilburg

Wouter en Michiel

van Johan de Wittstraat 32

naar Van Oldenbarneveltstr. 38

Aangeboden

Wie kan Lentico-S (vloeistof voor contactlenzen) gebruiken? Wij hebben enkele ongeopende flessen over.

Tevens: Fietshelm voor kinderen.

Nieuw!

Fam. Liang

Fagelstraat 39

Tel: 15 58 86

Pianoles

Cornelie Nijsingh, in het bezit van conservatoriumdiploma, geeft pianolessen aan volwassenen en kinderen.

Fagelstraat 7

Tel: 17 73 74

Oppas

Zoekt u oppas voor dinsdag- of donderdagmiddag (ná half vier) of voor zondagmiddag en/of avond:

Maaïke Vernooij

Fagelstraat 53

Tel: 15 56 95

Gratis af te halen

40 grindtegels

J. van Oldenbarneveltstraat 44

GEMENGD NIEUWS

Buurtkrant Vogelwijk

In de Vogelwijk gaat opnieuw een buurtkrant verschijnen.

Redactiesecretariaat:

Liesbeth Bakker

Roodborststraat 23

tel. 17 68 66

Overleden

Mw M. Allaart,

Warmonderweg 41, is op 12 december 1992 overleden op de leeftijd van 92 jaar. Mw Allaart is jarenlang onderwijzeres geweest aan de Leidse Houtschool.

De heer D.A.H. (Daan) Mijné, Johan de Wittstraat 11, is op 27 december 1992 overleden op de leeftijd van 54 jaar.

De heer Hans Bootsma, van Ledenberchstraat 10, is op 17 februari 1993 overleden op de leeftijd van 62 jaar.

Nieuwe Bewoners

Van Beuningenlaan 28:

Martine en Jan Robert Delver

Laura (7½ jaar)

Jeppe (5 jaar)

Johan de Wittstraat 48:

Peter en Christien Bas Backer

Maarten (14 jaar) en Anna (11 jaar)

Geboren

21 februari 1993

Maarten Pruyt

zoon van Lieke Paulides

en Hans Pruyt

Johan de Wittstraat 55

4 maart 1993

Arthur Jan Matthias Roovers

zoon van Charles Roovers

en Matthia Tacken

broertje van Josephine en Jules

Johan de Wittstraat 57

14 maart 1993

Reinbert Martinus Mentzel

zoon van Maarten Mentzel

en Regina Lichtenberg

broertje van Niels

Want eindelijk was het dan in het najaar van 1992 zover: er was een gebouw en er was - dankzij de gemeente - geld om te verbouwen!

Er is dan ook heel hard gewerkt de laatste maanden in het "oude" gebouwtje van de Woutertje Pieterse. Van buitenaf lijkt het gebouw hetzelfde, inwendig heeft het een grondige face-lift ondergaan en is slechts met moeite de oude indeling te herkennen. Er zijn muren verplaatst, slaapkamers gebouwd, aankleedtafels geplaatst, een keuken geïnstalleerd, er is geveerd en een aantal actieve vaders heeft een prachtige klim-glij-speel-constructie in de centrale ruimte getimmerd.

In de Krullebaar is nu ruimte voor hele dag-opvang voor verschillende groepen: er is één ruimte voor baby's en er zijn twee ruimten voor peuters. Daarnaast is er een ruimte voor de zogenaamde buitenschoolse opvang, d.w.z. voor kinderen na schooltijd en in de schoolvakanties, waarbij het met name gaat om kinderen van de beide basisscholen in onze buurt.

De capaciteit van 't Vogelnest, zowel de 3-urige als de 5-urige opvang in de ochtend, blijft gehandhaafd, zodat er een redelijke keuzemogelijkheid binnen de buurt is, hoewel er voorlopig wel sprake zal blijven van een wachtlijst, helaas.

Mocht u graag een kijkje willen nemen in het nieuwe gebouw, dan bent u van harte welkom en mocht u vragen hebben dan kunt u terecht bij de directeur mevrouw Cor Kuyt, die het grootste gedeelte van de week te vinden is aan de Anthonie Duyklaan, tel. 157466.

Namens het bestuur,

Ine Wiersma

Fagelstraat 24

Kindercentrum
't Vogelnest

(SAG ZA SAGOM)

ofwel,

RUSSISCH IN DE RAADSHERENBUURT

In januari en augustus neem ik altijd het nieuwe cursusaanbod door, dat naar mijn mening met het jaar uitgebreider wordt. Buurt-en clubhuizen, sportscholen, de volksuniversiteit en de LOI bieden een zeer divers scala van mogelijkheden aan.

Dit groeiende aanbod zal wel binnen de tendens passen dat mensen over steeds meer vrije tijd beschikken die ze op een zinvolle en aangename manier willen besteden. Het is de vraag of deze stelling ook op mij van toepassing is.

De ervaring heeft geleerd dat in een leven met kleine kinderen tijd voor jezelf hebben een kostbaar bezit is. Het genot van rust en stilte om je heen kan inderdaad zijn zoals ons door de reclame (o.a. Moccona) handig wordt voorgespiegeld. Domweg winkelen en koffie drinken kunnen fijn zijn als je dat op je gemak kan doen, maar het zijn geen blijvende bezigheden die op den duur bevrediging scheppen.

Een cursus of een studie, daarentegen, leert je iets nieuws en brengt je met andere mensen in contact. Pak je het echt doelmatig aan, dan kun je er zelfs perspectieven voor de arbeidsmarkt mee creëren.

Zonder dat ik daar bewust mee bezig ben, is de aard van mijn activiteiten door de jaren heen veranderd.

In mijn studietijd lagen mijn prioriteiten en interesses op een ander vlak dan tegenwoordig. Zocht ik het toen meer in de richting van sport en ontspanning, momenteel heb ik juist de behoefte me weer eens op een studie te moeten concentreren.

Min of meer toevallig ben ik kort geleden begonnen met het studeren van een taal. Vorig jaar februari vroeg Titia Bouma mij of ik interesse had in een cursus Russisch bij haar aan huis.

nummen. (word die paarwisseling?)
Zou willen herstellen.

Mijn vrienden de Raadsheren een gezellig
(en zeer goed verzorgd!) blad. De
directe contacten met straat- en
buurtcomités vorderen helaas niet zo
vanzelfsprekend; dat heeft wellicht
wat meer tijd, wat meer zomers,
wij een paar koninginmaggborrels en
3 oktober maaltijden nodig. Wij zullen
er zijn!

Met vriendelijke groet,

Marien Zults

M. Zults

17.11. 1992

Geachte redactie,

Heartelijk dank voor de plaatsing van mijn bericht inzake de mogelijkheid tot plaatsing van nieuwe prauw-leerlingen in de Raadsheer van okt/nov. 1992. Het heeft succes gehad: er hebben zich diverse nieuwe leerlingen uit de directe omgeving gemeld.

Hat met helemaal goed is overgekomen: het ligt nu, alsof ik in mei leentje dat grote huis bes gaan benomen. Dat is met het feral.

Sinds 13 januari 1992 wonen aan de Van Oldenbarneveltstraat 28:

Marjan C.S. Bults,

Janny A. van Nieuwkoop

en Floris, een dreutse patrys van

zijn 13 jaar.

Nij zoude het zeer op prijs stellen, als u dit in het eerstvolgende

Mijn antwoord was meteen positief, alhoewel ik geen speciale affiniteit met de taal voelde. Het onbekende aspect trok mij aan en de wetenschap dat ik via de taal ook meer over de cultuur te weten zou komen. Datgene wat ik van de voormalige U.S.S.R. wist, haalde ik uit de nieuwsberichten en de paar vertaalde boeken die ik gelezen had. Inmiddels ben ik ruim een half jaar bezig en mijn interesse en enthousiasme zijn alleen maar toegenomen. Het vreemde schrift is boeiend en geeft soms het spannende gevoel van het ontcijferen van een geheimschrift.

De uitspraak is mijn grote struikelblok, maar die oefen ik dan ook veel te weinig. De grammatica valt tot nu toe reuze mee. Omdat de groepjes klein zijn, kunnen de lessen intensief zijn.

Vertalen, converseren en lezen; alles komt aan bod. Titia maakt gebruik van een lesmethode die bestemd is voor vwo/havo, waarvan de Russische titel boven dit stukje staat. Vertaald betekent het "stap voor stap", en dat slaat de plank niet mis. Stukje bij beetje wordt je ingewijd in de beginselen van het Russisch, waarbij nooit teveel nieuw materiaal ineens wordt aangeboden. Door middel van de oefeningen uit het oefenboek met de toepasselijke titel Golovolomski (breinbrekers) kun je testen welke onderdelen nog problemen opleveren of juist niet.

Is de interesse gewekt? Titia Bouma geeft graag meer inhoudelijke informatie over haar cursus. Ze ziet met enthousiasme nieuwe studenten tegemoet. Haar adres is: Fagelstraat 37, telefoonnummer: 17 00 63.

Matthia Tacken

AANTEKENINGEN UIT EEN AARDHOL

Niet lang geleden stuitte ik tijdens een zoektocht in een Amsterdamse tempel van het geschrevene op een boek met een donkergroen kaftje. De schrijversnaam Wolfgang Koeppen stond er met flinke kapitalen op afgedrukt en daaronder werd als titel vermeld, "Jakob Littners aantekeningen uit een aardhol".

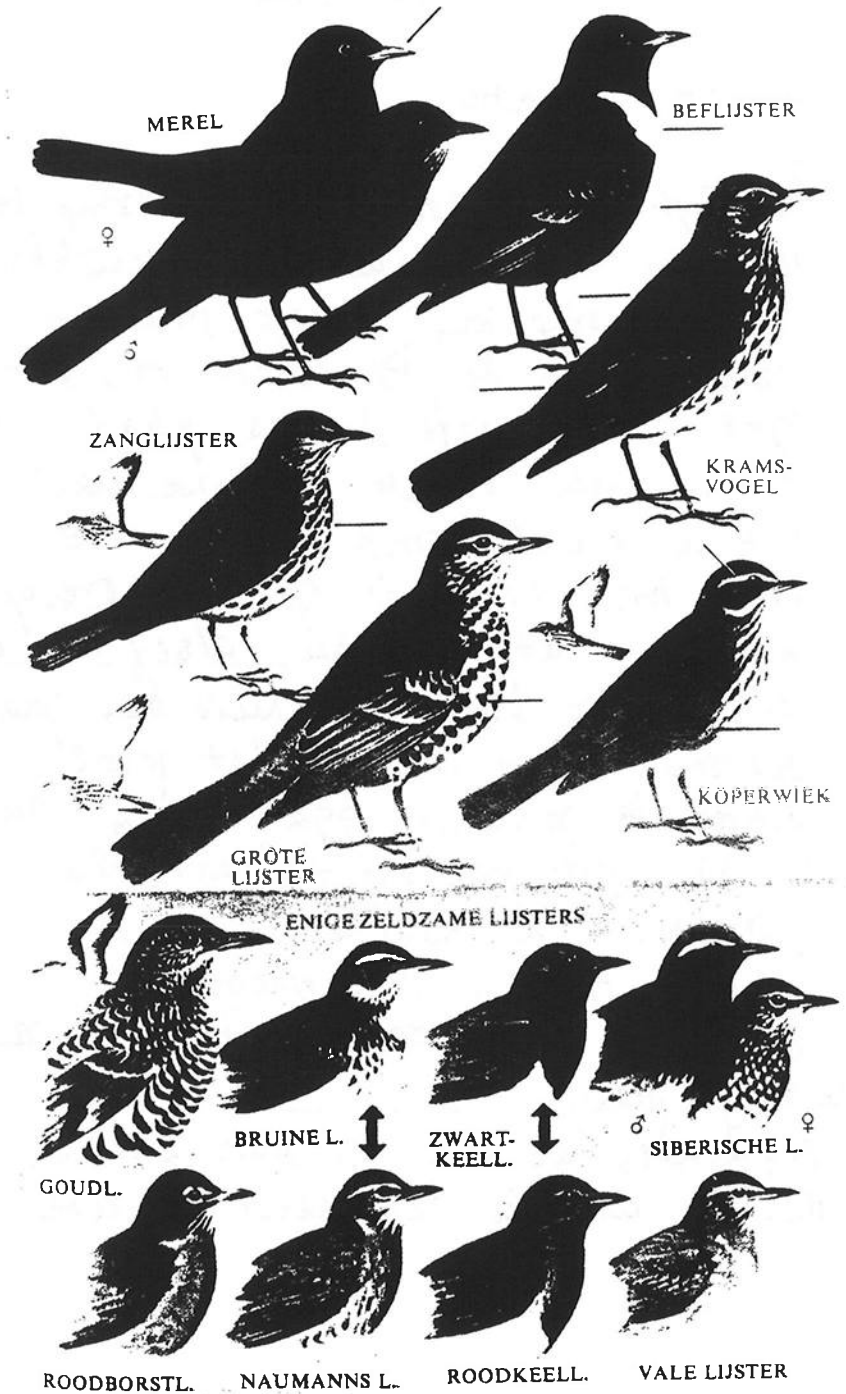
Het boek had een wit omslagstrookje, erop stond dat de roman een meesterwerk was. Ook op de achterkant waren lovende uitspraken van schrijvers afgedrukt. Er werd een vergelijking met de Italiaanse schrijver Primo Levi gemaakt, wiens "Is dit een mens" evenals het bovengenoemde boek, over concentratiekamp-ervaringen vertelt.

Mijn aarzeling overwinnend, omdat mijn aandacht al werd opgeslokt door het interessante "Anastasia Kircher" van Haakman, "Een dasspeld uit Toela" van Maarten 't Hart, het sympathieke "Buigend Bamboe" van Carolijn Visser en het tegenvallende "De ontdekking van de hemel" van Mulisch, die qua stijl nog heel wat kan leren van Koeppen, kocht ik het boek.

Bij de eerste woorden werd ik al gegrepen door "Aantekeningen" en las het in een ruk uit. Het boek werd oorspronkelijk in 1948 door Kluger uitgegeven en als auteur werd Jakob Littner vermeld. Pas onlangs met een hernieuwde uitgave door Suhrkamp is de echte auteur bekend gemaakt, Wolfgang Koeppen, een van de beste, maar minder bekende naoorlogse Duitse auteurs.

De zestentachtjarige schrijver leeft nog en woont onder bedenkelijke omstandigheden in München. In een onlangs door Vrij Nederland afgedrukt verslag komt hij naar voren als een mistroostig mens, die met zijn eigen lot en met dat van de mensheid weinig op heeft. Ook aan zijn schrijverschap kleefde volgens hem grote betrekkelijkheid, hij voelde zich nooit een auteur in hart en nieren, het lot heeft hem als het ware in die rol gedrukt. Toch heeft hij met het drieluik "Tauben im Grass", "Dass Treibhaus" en "Der Tod in Rom" veel indruk gemaakt op de naoorlogse critici.

"Ik ben altijd een verliespost geweest" memoreert hij berustend in het

ZANGLIJSTER BEDREIGD

Een bezorgde buurtgenote maakte ons attent op bijgaand artikel uit het Leids Dagblad

Zanglijster bedreigd door gif tegen slakken

LEIDEN •

Het gaat niet goed met de zanglijster, zo meldt Vogelbescherming Nederland. Uit onderzoek blijkt dat het aantal zanglijsters in Nederland sinds 1984 met ruim eenderde is afgenomen. Waarschijnlijk is het gebruik van slakkenverdelgsmiddelen de oorzaak van de achteruitgang. Ook in Engeland neemt het aantal zang-

lijsters duidelijk af. Volgens Vogelbescherming is inmiddels bewezen dat niet roofzuchtige eksters daarvan de oorzaak zijn, zoals wel wordt beweerd. Het broedsucces van de zanglijster bleef namelijk gelijk of verbeterde licht, zelfs in gebieden waar het aantal eksters toenam. In de periode dat de achteruitgang in Engeland werd vastgesteld, vernegenvoedde daar het gebruik van slakkenbestrijdingsmiddelen. Zanglijsters

eten graag slakken en zouden op die manier vergiftigd kunnen worden, zo is nu het sterke vermoeden.

De zanglijster is familie van de merel. De vogel komt tamelijk algemeen voor in bossen, parken, landgoederen, oude tuinen en villawijken. Het aantal broedparen in Noord-Holland werd enkele jaren geleden geschat op ongeveer vijfduizend. Bij zacht weer is zijn luide, muzikale zang soms al begin januari te horen.

interview zijn verleden en zijn contact met uitgevers. Het grote geld is aan hem voorbijgegaan. Zijn te literaire stijl, zijn huwelijk met een alcoholiste, de jeugd, zijn buitenechtelijkheid, zijn publiciteitsschuwe houding en zijn pessimisme zullen van zijn leven gemaakt hebben wat het is, een goed doortimmerde ruïne.

Aan de basis ervan staan bewonderenswaardige boeken waarvan "Jakob Littners aantekeningen uit een aardhol" er één is.

Koeppen kreeg destijds van zijn uitgever twee velletjes met aantekeningen, afkomstig van Littner, die in ruil voor de ghostwriting, voedselpakketten uit Amerika stuurde, waarheen hij was geëmigreerd. Het verhaal gaat zoals gezegd over de oorlogsjaren van een postzegelhandelaar uit München, die op drift raakt door de vervolgingswaan van de nazi's.

Een eerste deportatie met een trein vol ongewenste import Duitsers en Joden richting Polen (Littner had een Poolse paspoort) werd aan de grens afgelast. De Poolse regering weigerde haar Duitse onderdanen op te nemen.

Later volgt een vlucht naar Praag en vervolgens onder de meest barre omstandigheden naar Zbaraz, een plaats in het vroegere Oost Polen, honderd kilometer ten oosten van Lemberg. Daar besluit Littner het ergste af te wachten, geestelijk niet meer in staat nog verder voor de Duitse troepen te vluchten.

Gedurende de oorlog is het leven voor de Joden in Zbaraz, evenals in de rest van Europa een hel. Er wordt een getto gevormd waaruit deportatie en moordpartijen voor verdere uitroeiing zorgen. Littner weet met enkele vrienden en verwanten tot het laatst te overleven. De resterende maanden van de oorlog dook hij met twee anderen onder bij een Poolse landheer, een zonderling, die de situatie op een verwerpelijke manier uitbuitte. Ze verbleven in een ruimte onder de kelder van het huis. Zwaar vervuild leefden ze als dieren in een hol, zagen geen daglicht, hadden nauwelijks bewegingsruimte en stonden onder de druk van een voortdurende doodsangst. Na de bevrijding durfde de Poolse huisheer niet direct voor de dag te komen met zijn onderduikers, zodat ze nog nodeloos lang opgesloten bleven. Door ingekwartierde Russische militairen zijn Littner en zijn twee lotgenoten uit hun hol bevrijd. Zelf waren ze niet meer in staat uit hun

schuilplaats tevoorschijn te komen.

Op zichzelf staand is het verhaal gruwelijk genoeg, maar niet gruwelijker dan andere ooggetuige verslagen uit kampen en getto's. Juist het meesterschap van Koeppen, die qua stijl enigszins aan de voortreffelijke Oegstgeester schrijver J.B. Hotz doet denken, zijn inlevingsvermogen en de beheersing om de verschrikkingen zonder opsmuk, maar daardoor juist des te indringender te verwoorden, maakt dat dit verslag een van de aangrijpendste is, die ik heb gelezen. De vraag of ieder detail van het verhaal historisch gezien verantwoord is, is volkomen ondergeschikt aan de onmenselijke reikwijdte van de vertelling. Het feit, dat deze vertelling daarbij een literair meesterwerk is geworden, is slechts zijdelings van betekenis.

Paul Rohlof (Arnoud van der Vorst)

VOCHT (OVERLAST) IN KRUIPRUIMTE

Daar ik mijn kruipruimte gebruik voor wijn opslag kom ik er regelmatig. Sinds ongeveer een jaar zie ik dat de betonnen vloerplaat, in wisselende mate, vochtig is, met name aan de zijkanten. Voor de wijn is dat geen bezwaar doch mogelijk wel voor de houten balken en vloerdelen. Onlangs heeft u in de krant kunnen lezen dat de huiszwam (een soort paddestoel) steeds vaker voorkomt met name in het westen van het land en langs de grote rivieren.

Het "plantaardig ongedierte" eet hout langzaam op. Vroeger werd dit afgedaan als houtrot. Houtzwammen zijn te vinden onder de houten vloer op de begane grond in de kruipruimte. Ze gedijen bij een hoge luchtvochtigheid en een niet te lage temperatuur.

Navraag bij het Hoogheemraadschap leverde op dat de gemeente Leiden een wijziging heeft aangebracht in de afwatering van onze buurt (o.a. demping van een sloot) en dat dit geleid heeft tot een hogere stand van het grondwater.

Een medewerker van Rijnland, die langskwam voor de waterleiding, bevestigde dat het grondwaterpeil verhoogd is, volgens hem omdat er in de binnenstad geklaagd was over een te laag peil met als gevolg aantasting van de houten heipalen.

Naast een verhoogde kans op de huiszwam is er ook de mogelijkheid van optrekkend vocht in de muren.

Ik ben benieuwd of er ook in andere huizen in de Raadsherenuurt van toenemende vochtoverlast in de kruipruimte sprake is. Graag verneem is uw telefonische reactie, zodat een gericht advies kan worden ingenomen.

Kees Swart

Johan de Wittstraat 40

Tel: 17 01 88

Voor het spoorgebouw was het een gekrioel van mensen, taxi's en kleine busjes. Bij de bewaakte uitgang stonden tientallen mensen te wachten. Terwijl onze kleine groep zich in het felle zonlicht op het plein voor het station verzamelde, in afwachting van Mark, die op zoek was naar geschikt vervoer, posteerde zich een onbekende Chinees voor mijn fototoestel. Na lang aandringen richtte ik mijn zwarte groothoeklens op de Pekingman en knipte af. Hij grijnslachte met ontbrekende tanden en verdween even later voldaan in de menigte.

A. v.d. Vorst

NAAR EEN ZEE VAN HUIZEN?

Structuurvisie Leidse Regio

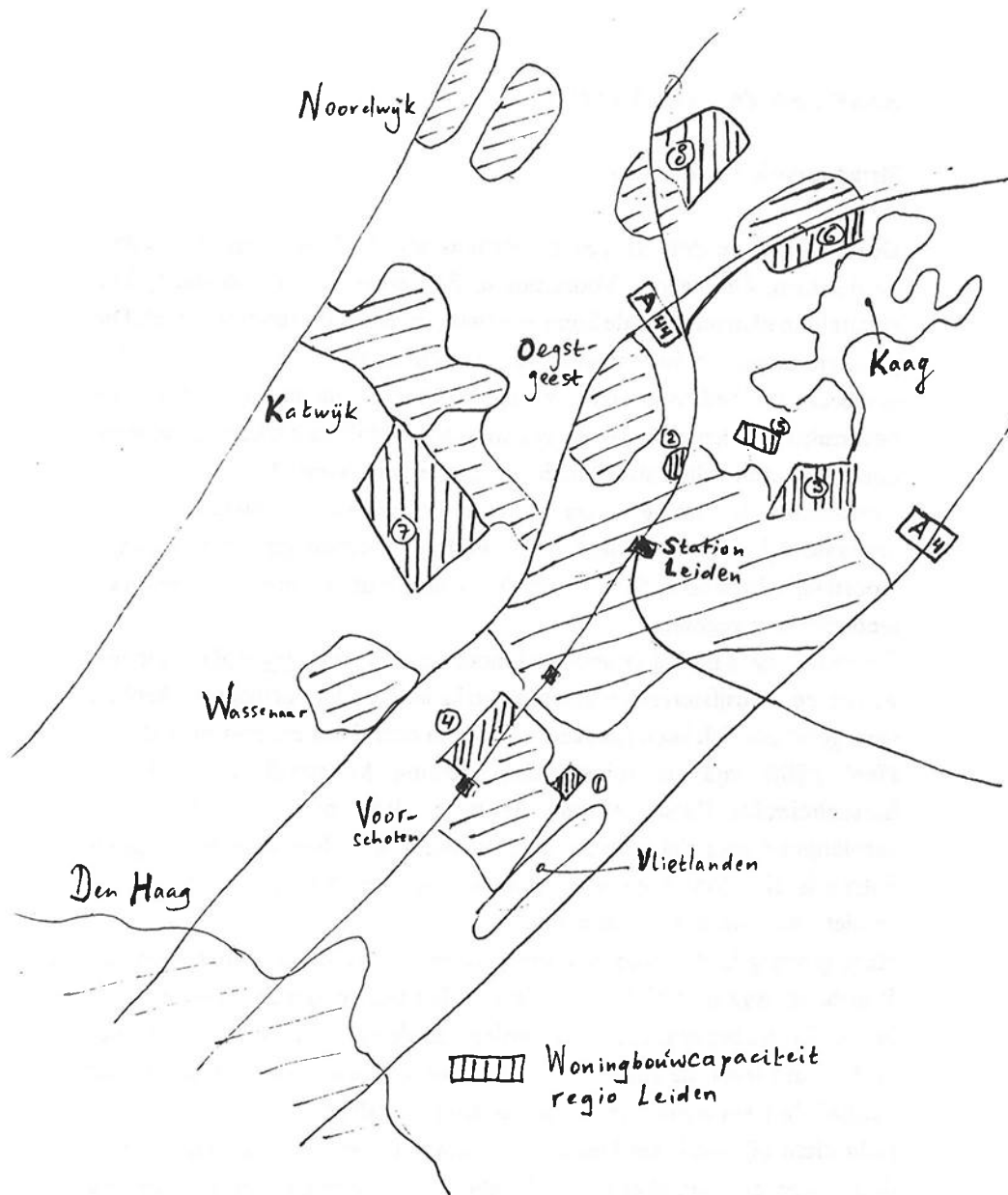
Deze winter hebben de zes gemeenten uit de Leidse regio (Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten, Zoeterwoude en Alkemade) hun ruimtelijke plannen voor de komende twee decennia op een rijtje gezet. Die plannen mogen er wezen: weer vele vierkante kilometers groen worden omgezet in bedrijven en woningen. Zonde natuurlijk, maar ook onvermijdelijk: het aantal woningbehoevenden blijft nu eenmaal toenemen. Onze kinderen willen straks toch ook nog ergens wonen?

Verrassend is dat gemeenten waar je in de ontwikkelingsschets herhaaldelijk tegen aanloopt, geen bijdrage hebben geleverd. Katwijk, Noordwijk, Voorhout, Sassenheim, Valkenburg of Warmond hebben geen medewerking gegeven.

De hamvraag is niet of er gebouwd moet worden, maar waar al die nieuwe wijken en bedrijfsterreinen moeten verrijzen. De regio-gemeenten hebben eens goed om zich heen gekeken en hebben overal wat bebouwing gedacht. Heel pijnlijk zijn de ruimteclaims richting Merenwijk/Oud Ade en Sassenheim/De Kaag: ver van de trein, dicht bij de grote weg en vernietigend voor dat hele mooie Hollandse landschap waar het zo goed fietsen is. Kansloze plannen, vermoeden we, want provincie en rijk zullen er niet voor warm te krijgen zijn.

Heel grappig is de grote wijk die gedacht is aan de noordoostzijde van Voorhout. Aan de treinlijn, dus daar zit het wel goed mee. Maar: ver van de Leidse agglomeratie, een aantasting van de idee van de compacte stad en bepaald tegen de zin van de Bollenstreek. Toch maakt die bebouwing dankzij de treinontsluiting een goede kans van slagen.

Echt dicht bij huis is het idee om alle ruimte die er is tussen Leiden en de duinen (precies: het vliegveld Valkenburg) met woningen en bedrijven vol te zetten. Als je dat doet, dan ontstaat vanaf Leiderdorp tot en met Katwijk een bebouwing van 3 bij 10 km. De duinen vormen een versierseltje aan de rand. Best compact en zo, en heel aardig met een tramlus te ontsluiten, maar je krijgt het er toch wat benauwd van. Alle bestuurslagen lijken er

Woningbouwcapaciteit regio Leiden

1. Krimwijk	600	5. Merenwijk-Noord	375
2. Broek- en Simonspolder	750	6. Sassenheim	750
3. Boterhuispolder	1.400	7. Valkenbug	5.000
4. Papenwegsepolder	2.400	8. Voorhout	2.250

niemandsland of naar de muur, de tijd ontbrak om het te onderzoeken. De laatste uren in de richting van Peking bracht ik door aan het open raam in de corridor, die verlaten was. Een zacht windje streek langs mijn gezicht. Het fascineerde me niet achter het glas opgesloten te zijn. Ik voelde me rechtstreeks verbonden met de door de zon beschenen wereld buiten de trein. Het landschap had weinig bezienswaardigs. Er waren geen heuvels, die waren achter gebleven in de omgeving van Kangzhuang bij de Grote Muur.

De streek was vruchtbaar, ieder plekje werd gebruikt voor het verbouwen van gewassen, alles was verkaveld en tot akker geworden. Overal was het morsige samendringen van grofgemetselde boerenwoningen, in de schaduw van de merkwaardige bamboebomen met hun uitgedunde pluimvormige takken. Ik zag telegraafpalen, kleine stations met cryptische namen, rijstvelden, erfjes, verwaarloosde schuren, smalle wegen, verkeer en veel kinderen, onder een heldere lucht.

Bijna een uur later dan het reisschema had aangegeven reed de trein door de voorsteden van Peking. In de buitenwijken was veel laagbouw, met veel brede straten.

We naderden reusachtige gebouwen, die ver uit elkaar staand boven de huizenmassa uitrezen. Peking is modern, uit de nameloze opeenstapeling van woningen en fabriekspanden rijst een nieuwe metropool aarzeland omhoog. Gebruiksarchitectuur maakt langzaam plaats voor gedurfde bouwstijl.

Ontelbare malen werd de stad in het verleden verwoest, maar om de nieuwe kolossen, de zakenpanden neer te krijgen zijn buitenaardse krachten nodig.

De stad kreeg in de loop der eeuwen meerdere namen; Ji, Zhongdu, Khanbaliq en sinds de vijftiende eeuw Beijing, dat door de westerlingen tot Peking werd omgedoopt.

Het getemde licht van het grote moderne station omarmde ons. De trein, die ons zes dagen had vervoerd zocht onopvallend zijn plaats aan een van de perrons. Het einde van deze tot de verbeelding sprekende spoorreis, stelde me door haar alledaagsheid teleur. De binnenkomst van de Transsiberië express baarde geen opzien.

toegeven dat ze de aandacht die ze kreeg bijzonder waardeerde, het zich koesteren in het woordenspel, de complimentjes en het elkaar aanraken gaven aan dat de tedere wisselwerking bijzonder was. De tegenspraak die er was tussen haar gedrag en de woorden in haar brieven moest ik maar voor lief nemen.

Jaap vertelde over het plaatsje Pfaffenstuck bij de Maginotlinie. Ter plaatse bevond zich een onderaardse complex uit de jaren van voor de Tweede Wereldoorlog dat als museum dienst deed. Hij had er zich over verwonderd dat de onderaardse verdedigingswerken zo uitgebreid waren. Vergeefs zocht ik later in een atlas naar het plaatsje. De naam die er het meest dichtbij kwam was Pfaffenhofen, een klein stadje in Duitsland in de buurt van de stad Ulm ver verwijderd van het befaamde maar nutteloze verdedigingswerk.

Een stoomlocomotief passeerde als een zwart geaderd dier.

De ochtend ging snel heen, mijn stemming verbeterde niet, de teleurstelling over de brief liet zich niet snel verjagen. Lunchtijd naderde.

Voor het eerst aten we met stokjes, ze waren rond en zwartgelakt, hygiënisch in papier verpakt. Er stonden panda's op afgebeeld. Er waren schaalpjes met kippevlees met veel botjes, varkensvlees, stukjes paprika, bamboescheuten, haricots en fijn gehakte worteltjes.

Anderhalf uur later begon de trein vaart te minderen. Het was zonnig weer. We passeerden een lange donkere tunnel en hielden een korte tijd daarna op een klein station stil. Hoog boven de donkergroene romp van de trein reikte een gedeelte van de Chinese muur naar de top van een heuvel. Gras en kleine struiken groeiden tussen de stenen van dit smalle bastion dat als een kronkelende slang over de heuvels ging. De muur, die een werelddeel doorkruist, wist zelfs de aandacht van verre astronauten te trekken. De smalle verdedigingswal was verbazingwekkend door zijn eenvoud en zijn verweerdheid, ontstaan door de oneindige stapeling van simpele bakstenen, uiteindelijk ondoeltreffend maar eeuwig en monumentaal weerstand biedend aan het knagen van de tijd.

Het kleine station lag in de schaduw van bomen, er was een plantsoen met een standbeeld, waarvoor zich de chinezen verdrongen en zich met graagte lieten fotograferen. Kleine trappen gingen de hoogte in, naar het

enthousiast over, zelfs de ruimtelijke ordenaars die zo van open ruimten houden. Zo vanaf 2003 (nog tien jaar lucht, voor wie de fiets pakt!) zou er wel eens gebouwd kunnen worden.

Een alternatief wordt gevormd door de wijk die je in het verlengde van de Stevenshof langs het spoor zou kunnen bouwen. Dat sluit goed aan op de bestaande bebouwing, en is met bestaande stations prima ontsloten. Alleen, opnieuw: wat jammer voor het groen. Voor dit alternatief is het aantal voorstanders iets kleiner dan voor Valkenburg.

Wonen, werken, mobiliteit, recreatie, natuur: het zit elkaar maar dwars in onze regio. Bij de mobiliteitsgeleiding wrekt zich het ontbreken van duidelijke uitgangspunten en doelstellingen. Te vrezen valt dat de belasting van het milieu nog zeer sterk toeneemt, wanneer er in aanzienlijke mate huizen en bedrijfsterreinen bij komen.

Rijkelijk optimistisch schrijft men in de inleiding dat de milieuwaarden in de Leidse regio niet achteruit behoeven te gaan, zelf versterkt kunnen worden.

Ook het hoofdstuk recreatie en toerisme gaat voorbij aan de onverzoenbaarheid die er maar al te vaak te bekennen valt tussen de ontwikkeling van het toerisme en het verstevigen van de ecologische hoofdstructuur.

De Structuurvisie doet een heel forse gooi, wellicht wat te fors, naar de toekomst. De verzoening van alle belangen wordt steeds moeilijker, dat is waar, maar de visie van de regio-gemeenten is wat magertjes in zijn afweging. Laten we maar zeggen dat er een stevige aftrap is gedaan en dat we nog twee keer 45 minuten voor de boeg hebben.

Het zal een stevig potje worden.

Vincent Thunnissen
Maarten Mentzel

DE LASTEN VAN HET VLEGGEN (2)

Vliegveld Valkenburg, waarover ik in de vorige Raadsheer schreef, blijft sterk in de aandacht staan. De Leidse regiogemeenten willen er een nieuwe wijk met vijfduizend woningen bouwen. En de geluidshinder die de marinebasis oplevert heeft inmiddels geleid tot vragen in de Leidse gemeenteraad.

Maar minister Ter Beek van Defensie is volgens zijn recente Defensienota niet bereid de dertien marinevliegtuigen over te brengen naar Eindhoven. Het Inter Provinciaal Overleg heeft er in augustus vorig jaar bij de minister schriftelijk op aangedrongen ook voor een vliegveld als Valkenburg een klachtencommissie in te stellen. Een antwoord op de brief heeft het IPO echter nog niet ontvangen.

Bij burgervliegvelden is een klachtencommissie verplicht, maar het militaire vliegveld Valkenburg kent niet zo'n commissie. Er is derhalve geen politieke openbare zitting, waarbij een meetnet voor geluid en een route bewakingssysteem kan worden besproken. Het tegengaan van deze vorm van geluidshinder - toch een van de hoofdpunten van lokaal en regionaal milieubeleid - blijft zo een moeizame geschiedenis.

Ook Schiphol blijft de gemoederen bezig houden. In januari werd bekend dat Leiden er bij de Rijks Luchtvaart Dienst op aan zal dringen dat het aanvliegen naar de Kaagbaan zo hoog mogelijk te doen verlopen (Leids Nieuwsblad 29 januari). Dat kan inderdaad de geluidsoverlast verminderen. Maar zoals ik al heb bericht, verliep de landing op Schiphol via de Kaagbaan vóór najaar 1990 via een andere route. Van de ene dag op de andere heeft de Rijks Luchtvaart Dienst de landingsroute verlegd. Zo is de Raadsherenbuurt één van de woonwijken die daardoor meer in de problemen is gekomen.

De politieke vraag blijft of de huidige aanvliegeroute op korte termijn kan worden geëvalueerd. Dan wordt naar mijn verwachting duidelijk dat die route met zoveel nadelige effecten is omgeven, dat verschuiven opnieuw nodig is.

Maarten Mentzel

TRANSSIBERIË-REIS (VERVOLG)

Ik voelde me gespannen en wist niet waarom. Was het Marina's aanwezigheid, het in en uitschakelen van intimiteit en afstand, de zorg voor mijn manuscript, de liefdesbrieven, de teksten op ansichtkaarten, de wisselwerking met reisgenoten, de plaagstoten van een klein niersteentje of angst voor het onbekende dat me bezig hield? Het enige dat helpt op zulke momenten is mijzelf aan het werk zetten en dat deed ik, door aan de volgende liefdesbrief te beginnen.

Mijn lieveling,

Nog steeds heb ik de hoop, dat jij als een naakte jonge hinde naast me zult liggen, in een onbekend Chinees bed op weg naar het Terracotta leger. Meesterlijk is de spanning tussen ons die zweeft tussen twijfel en wanhoop, terwijl het land van Khans door ons blikveld schuift.

Ik dank je voor de tedere gunst, dat ik even je borsten mocht aanraken en je in je slanke hals mocht kussen. Schrijf me met het idee dat onze liefde groots maar hopeloos is, maar schrijf vanuit je ziel.

Haar antwoord kwam kort daarop.

Het leven is een mysterie. Je bent hoffelijk in je woorden uit een andere tijd, wat plechtstatig. De geveugelde woorden zou ik het liefst in dezelfde stijl willen omarmen.

Je dwingt me tot de realiteit. De spanning moet eraf, zoals de kurk van een champagnefles, luister naar de knal.

Ik ben niet verliefd op je.

Laten we samen klinken op de herinnering!

Ik weigerde aan te nemen dat mijn kansen op een toenadering niet groot waren. Het prettige contact, de wederzijdse fascinatie, haar openlijk